

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Московчук Дмитро Олександрович

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ 179

Павлова Юлія Сергіївна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ
СУДОВОЇ РЕФОРМИ 182

Полуніна Ольга Олександрівна

ЦИФРОВІ ДОКАЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМИ ДОПУСТИМОСТІ,
ДОСТОВІРНОСТІ ТА ОЦІНКИ 185

Полюк Юлія Іванівна

ПИСЬМОВА КОНЦЕНТРАЦІЯ МАТЕРІАЛУ СПРАВИ ТА CASE MANAGEMENT ЯК НАПРЯМКИ
АДАПТАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПЕРІОД
ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 187

Притуляк Валерій Миколайович

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ
РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ 191

Цал-Цалко Юлія Юліївна

СУТНІСТЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ 193

Яницька Інна Анатоліївна

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА 197

Боярчук Віталій Вікторович

ЩОДО УЧАСТІ ДЕРЖАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ 199

Волков Максим Сергійович

МІЖНАРОДНІ АКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНСТИТУТ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ У
СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ 201

Кисельов Вадим Костянтинович

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОСОБЛИВОСТІ
ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 205

Пересипко Дмитро Володимирович

УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТА УЧАСНИКИ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ
РОЗМЕЖУВАННЯ 209

Сатановська Олена Валентинівна

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЗОВІВ ПРО ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 213

Снітко Андрій Сергійович

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЮРИДИЧНОЮ АРГУМЕНТАЦІЄЮ ТА СУПЕРЕЧЛИВОЮ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ 215

**СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ**

Харитоновна Олена Іванівна

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
ОСВІТНИХ ВІДНОСИН 219

Ульянова Галина Олексіївна

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО
АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» 222

Бааджи Наталія Пилипівна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ 225

Галунова Лариса Ігорівна

ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ 228

Відтак, апеляційне провадження у цивільному процесі є ключовим елементом механізму забезпечення права на справедливий суд. Воно виконує не лише функцію контролю за рішеннями судів першої інстанції, а й відіграє самостійну роль у гарантуванні процесуальної справедливості.

Сучасні виклики, пов'язані з цифровізацією, воєнним станом та кадровими проблемами, вимагають переосмислення підходів до організації апеляційного перегляду. Водночас орієнтація на європейські стандарти дозволяє забезпечити баланс між доступністю правосуддя, ефективністю судового захисту та принципом юридичної визначеності. Апеляційний перегляд має залишатися реальним, ефективним і доступним механізмом захисту прав особи, що відповідає як національним, так і міжнародним стандартам правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. Конвенція ратифікована Законом України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Літопол І. М. Теоретичні аспекти визначення основних категорій апеляційного провадження у цивільному процесі України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. № 1. С. 115-119. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/370>
3. Голубева Н. Ю. Вплив реформи судоустрою на цивільне судочинство *Часопис цивілістики*. 2018. Вип. 28. С. 102-106. URL: http://clj.nuoua.od.ua/archive/28/28_2018.pdf

Ключові слова: цивільний процес, перегляд судових рішень в апеляційному порядку, апеляційне провадження, апеляція, право на справедливий суд, доступність правосуддя, справедливий суд, розумні строки, належний і безсторонній суд, суд, встановлений законом, принцип публічності, право на апеляційний перегляд справи.

Key words: civil procedure, review of court decisions on appeal, appeal proceedings, appeal, right to a fair trial, accessibility of justice, fair trial, reasonable time limits, proper and impartial court, court established by law, principle of publicity, right to appeal.

Московчук Дмитро Олександрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу, кандидат
юридичних наук, доцент*

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

У країнах Латинської Америки вплив інформаційно-комунікаційних технологій на судові процеси викликав значну дискусію в галузі цивільного процесу-

ального права. В більшості країнах, технологічний розвиток дозволив включити цифрові докази, такі як електронні листи, повідомлення в месенджерах та публікації в соціальних мережах; однак їх використання створює значні проблеми, такі як відсутність конкретних правил, що регулюють їхню автентичність, цілісність та допустимість. За даними Аррабала, відсутність чітких правил не лише впливає на достовірність доказів, але й ставить під загрозу основні права, такі як недоторканність приватного життя та конфіденційність повідомлень [1, с. 160].

Дана реальність має схожість з іншими міжнародними контекстами, але також стикається з певними індивідуальними проблемами. У зв'язку з цим Гонсалес наголошує, що відсутність чіткого регулювання електронних доказів у правових системах, таких як іспанська та перуанська, змушує юристів вдаватися до загальних принципів та критеріїв юриспруденції. Ця регуляторна прогалина породжує невизначеність у практичному застосуванні, особливо у цивільному судочинстві, де допустимість та оцінка цих доказів є важливими для гарантування правосуддя. Крім того, такі країни, як Аргентина, які досягли прогресу в цифровізації судової системи після пандемії COVID-19, стикаються з аналогічними викликами щодо включення електронних доказів [2, с. 14].

Крім того, унікальні характеристики цифрових доказів вимагають спеціалізованого підходу. За словами Дель Мілагро, цей тип доказів вирізняється своєю нематеріальністю, крихкістю та залежністю від технологічних інструментів для їх збору та аналізу. У випадку Перу ці характеристики є особливо актуальними через збільшення кількості справ, пов'язаних з кіберзлочинами, де цифрові докази є центральними. Наприклад, аргентинська судова практика прийняла спеціальні протоколи для збереження цифрового ланцюга, який може слугувати орієнтиром для інших країн [3, с. 118].

В країнах Латинської Америки цифрові або електронні докази визначаються як будь-які докази, що створюються, зберігаються або передаються за допомогою технологічних пристроїв, таких як електронні листи, текстові повідомлення, електронні підписи та публікації в соціальних мережах. За даними Фарфана, цифрові докази мають особливі характеристики, такі як їхня нематеріальність та крихкість, що вимагає спеціалізованих процедур для їх збору та перевірки. Крім того, перуанське законодавство прямо не регулює допустимість та оцінку цього типу доказів, що створює правову невизначеність та перешкоджає їх прийняттю в цивільному судочинстві, де переважають традиційні фізичні докази. Ця відсутність регулювання створює значний виклик для юристів під час вирішення спорів на основі цифрових доказів [4, с. 33].

З іншого боку, Оско наголошує на необхідності впровадження судово-медичних інструментів для гарантування автентичності та цілісності цифрових доказів. Ланцюг зберігання є важливим у цьому контексті, оскільки він зберігає докази від їх отримання до пред'явлення в суді. Використання таких технологій, як хеш-функції, дозволяє перевірити, чи файли не були змінені, що посилює їхню доказову силу в судовому процесі. Так само автор наголошує, що відсутність спе-

ціальних протоколів у правовій системі обмежує ефективність цих доказів, особливо порівняно з більш просунутими системами, такими як ті, що впроваджені в Іспанії чи Аргентині, де цифровий ланцюг зберігання є обов'язковим [5, с. 12].

З операційної точки зору, Санчес стверджує, що технологічні прогалини є однією з найбільших перешкод для ефективного впровадження цифрових доказів. Під час пандемії COVID-19 стала очевидною відсутність технічної підготовки суддів, адвокатів та інших судових працівників, а також обмеження технологічної інфраструктури у сільській місцевості. Автор пропонує створити єдиний національний протокол для отримання та аналізу цих доказів, на додаток до постійного навчання судовим технологіям. Подолання цих прогалин сприятиме більш інклюзивній та ефективній системі правосуддя, адаптованій до вимог цифрової епохи [6, с. 15].

Належна інтеграція цифрових доказів у судову систему вимагає впровадження чітких та ефективних механізмів, що забезпечують їхню автентичність, цілісність та допустимість. Нормативно-правова база має бути узгоджена із застосуванням суворих технічних процедур, таких як цифровий ланцюг зберігання та використання судово-медичних інструментів. Крім того, важливо зміцнювати технічні навички персоналу системи правосуддя шляхом постійного навчання, що дозволить належним чином обробляти та оцінювати ці докази. Це гарантуватиме правову визначеність у цивільному судочинстві та забезпечить їхню відповідність сучасним технологічним досягненням.

Відсутність спеціальної регуляторної бази та технологічний розрив стали визначальними факторами обмеженого прийняття цифрових доказів у судових процесах. Ця ситуація безпосередньо впливає на ефективність здійснення правосуддя, особливо в районах з недостатнім рівнем технологічної інфраструктури. Створення єдиних протоколів, а також навчання суддів та адвокатів технологічним інструментам, є важливим для усунення цих прогалин. Так само впровадження чітких стандартів у ланцюзі зберігання гарантуватиме допустимість та доказову силу цифрових доказів, забезпечуючи більш ефективну судову систему, адаптовану до потреб сучасного суспільства.

Відсутність спеціальних протоколів для отримання та обробки цифрових доказів впливає на узгодженість судових рішень та порушує основні процесуальні права. Випадки з таких країн, як Іспанія та Аргентина, показують, що впровадження стандартів, таких як цифровий ланцюг зберігання, зміцнює правову визначеність. У Перу ця модель може слугувати орієнтиром для подолання існуючих прогалин та сприяння більш ефективній системі правосуддя.

Використання цифрових доказів стикається з обмеженнями не лише нормативного, а й технічного характеру. Відсутність підготовки фахівців з судових технологій та недоліки інфраструктури посилюють нерівність у доступі до правосуддя. Впровадження навчальних програм та забезпечення установ відповідними інструментами має важливе значення для подолання цих прогалин та забезпечення рівних умов для всіх учасників судового процесу.

Регулювання цифрових доказів повинно пріоритизувати їх допустимість за допомогою чітких критеріїв релевантності, автентичності та законності. Врахування успішного міжнародного досвіду дозволить країнам Латинської Америки подолати виклики, що виникають унаслідок цифровізації, зміцнити цивільну процесуальну систему та пристосуватися до вимог дедалі більш цифрового суспільства.

Список використаних джерел:

1. Аррабал, П. Процедурна обробка технологічних доказів. Університет Мігеля Ернандеса. 2019. URL: <http://dspace.umh.es/jspui/bitstream/11000/5138/1/Tesis%20Doctoral%20Paloma%20Arrabal%20Platero.pdf>
2. Franco L. G. La prueba electrónica en el proceso civil. URL: https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/57652/TFG-D_01462.pdf
3. González Zamar L. S. La introducción de prueba electronica en el proceso civil por audiencias de Córdoba. URL: <https://repositorio.21.edu.ar/bitstream/handle/ues21/24044/TF%20-%20Cornavaca%2C%20Lidia.pdf>
4. Mendoza F., Judith Y. Prueba Electrónica Y Su Valor Probatorio En El Proceso Civil En La Región Ayacucho En El Año. Ayacucho-Perú, 2020 URL: https://repositorio.uap.edu.pe/jspui/bitstream/20.500.12990/4647/1/Tesis_Valor_Probatorio.pdf
5. Osko M. La admisibilidad y el valor probatorio de la evidencia digital en el Sistema Jurídico Peruano 2018. URL: <https://repositorio.ucv.edu.pe/handle/20.500.12692/26623>
6. Sanchez Argandoña, Cosmer Mijail Las audiencias virtuales en tiempos del COVID: Hacia una igualdad tecnológica. URL: <https://tesis.pucp.edu.pe/items/f62abc64-6672-490c-a27b-2dc2794a6f95>

Ключові слова: цифрові докази, цивільне процесуальне право, цифрові технології, регулювання, ланцюг зберігання, основні права.

Key words: digital evidence, civil procedural law, digital technologies, regulation, chain of custody, fundamental rights.

Павлова Юлія Сергіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу, кандидат
юридичних наук, доцент*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

В процесі сучасного оновлення судової системи України особливого значення набуває питання гарантування реальної можливості доступу до правосуддя. Судова реформа має на меті посилення ефективності діяльності судових установ,